

Phẩm 160: NĂM THÁNH CHI TAM MUỘI

Trong kinh nói: Năm Thánh chi Tam muội, đó là: hỷ, lạc, tâm thanh tịnh, tướng minh, và tướng quán. Hỷ là đồng với tướng hỷ ở thiên thứ nhất và thiên thứ hai, gọi là một chi. Thiên thứ ba lia hỷ lạc gọi riêng là một chi. Trong thiên thứ tư tâm thanh tịnh gọi là chi thứ ba. Nương ba chi này có thể phát sinh ra tướng minh và tướng quán. Tướng minh và tướng quán này làm nhân, mới phá bỏ năm ấm. Quán năm ấm là không, gọi là tướng quán, đạt đến Niết-bàn gọi là Thánh.

Hỏi: Trong kinh nói: Thánh ngũ trí Tam muội là như thế nào?

Đáp: Đức Phật tự nói: Hành giả suy nghĩ: Ta với Tam muội này là Thánh thanh tịnh, đấy là trí thứ nhất. Tam muội này không phải phạm phu gần gũi được, mà bậc trí đã khen ngợi, đấy là trí thứ hai. Tam muội này vắng lặng vì diệu đã đạt được, đấy là trí thứ ba. Tam muội này hiện tại an vui, sau được quả báo cũng an vui, đấy là trí thứ tư. Tam muội này Ta nhất tâm nhập vào và nhất tâm xuất ra, đấy là trí thứ năm. Đức Phật chỉ rõ trong Định cũng có trí tuệ, không phải chỉ buộc tâm. Khi hành giả tu tập Định nếu sinh phiền não thì ở trong ấy phát sinh trí dứt trừ phiền não, làm cho Tam muội thành Thánh thanh tịnh, đấy là trí thứ nhất. Thánh thanh tịnh là không phải hàng phạm phu được thân cận, là bậc trí khen ngợi. Không phải hàng phạm phu là các bậc Thánh nhân đạt được trí nên không gọi là phạm phu nữa. Trí ấy có khả năng phá trừ giả danh, đấy là trí thứ hai. Làm yếu các phiền não thì phiền não tham sẽ diệt, gọi là vắng lặng, vì vắng lặng nên vi diệu, lia các phiền não gọi là ly. Được pháp này đều gọi là đạo lia dục, đấy là trí thứ ba. Chứng phiền não đoạn, được an ổn tịch diệt, lia cái vui phiền não nên gọi là lạc hiện tiền và vui đời sau, lạc hiện tiền là lia phiền não, vui đời sau gọi là vui Niết-bàn, đấy là trí thứ tư. Hành giả luôn thực hành tâm vô tướng, thường nhất tâm xuất ra nhập vào, đấy là trí thứ năm. Vậy nếu ai chưa phát sinh năm trí này thì phải làm cho phát sinh, đã phát sinh rồi tức được quả Tam muội.

Phẩm 161: SÁU TAM MUỘI

Hỏi: Trong kinh nói: Sáu Tam muội, có một tướng tu làm một tướng, có một tướng tu làm nhiều tướng, có một tướng tu làm một tướng và nhiều tướng, nhiều tướng tu cũng như vậy, là thế nào?

Đáp: Một tướng phải là thiền định, thiền định ở trong một cảnh duyên, nhất tâm tu hành, còn nhiều tướng là tri kiến, vì biết vô số tánh của các pháp, nên đối với trong các pháp như v.v... năm ấm là phương tiện.

Hỏi: Thế nào là một tướng tu làm một tướng?

Đáp: Như người nhờ định rồi trở lại có thể sinh được định. Một tướng tu làm nhiều tướng, là người nhờ định mà sinh ra được tri kiến. Một tướng tu làm một tướng và nhiều tướng, là người nhờ định sinh thiền định và năm ấm phương tiện, vô số tướng cũng như vậy.

Hỏi: Có Luận sư nói: Một tướng tu làm một tướng: Như người nhân nơi thiền thứ tư chứng quả A-la-hán. Một tướng tu làm nhiều tướng: Như người nhờ thiền thứ tư chứng đắc năm thần thông. Còn một tướng tu làm một tướng và nhiều tướng: Như người nhờ thiền thứ tư chứng đắc quả A-la-hán và năm thần thông. Nhiều tướng tu làm nhiều tướng: Như người nhờ năm chi Tam muội chứng quả A-la-hán và năm thần thông, còn hai pháp kia cũng vậy, nghĩa này là thế nào?

Đáp: Phải nói lý do? Tại sao thiền thứ tư và quả A-la-hán là một tướng, năm chi Tam muội và năm thần thông gọi là nhiều tướng. Lại nữa, năm chi không thể làm chỗ nương dựa, mà năm chi Tam muội, chính là tướng minh tướng quán của bốn thiền, làm sao nương nơi đấy mà đạt quả A-la-hán? Vì sao? Vì cần nương nơi một thiền là chứng được quả A-la-hán, cũng không phải nương vào tướng minh mà đắc quả A-la-hán. Thế nên không phải.

Hỏi: Có người nói: Sáu cách nhập định. Nhập thuận; nhập nghịch; nhập thuận nghịch; nhập thuận siêu; nghịch siêu; và nghịch thuận siêu, việc này thế nào?

Đáp: Có Luận sư nói: Hành giả muốn hưởng đến định diệt tận, cho nên phải tuần tự xuất nhập các thiền, không phải hoặc nghịch, hoặc thuận, hoặc nghịch thuận và siêu vượt v.v.... Năm loại xuất nhập ấy được lợi gì? Hành giả muốn đạt định diệt tận, chắc chắn phải nhập thứ tự, cũng xuất thứ tự. Nếu được bậc thượng làm sao nhập vào bậc hạ? Bậc hạ chông gai, giống như người lớn không ưa thích sự đùa giỡn của trẻ con. Như người làm việc thiện xảo không ưa thích vụng về, việc này

cũng vậy. Nếu nói siêu vượt thì việc này không đúng. Trong kinh chỉ nói theo thứ lớp nhập vào các thiền định, nếu hành giả có thể vượt lên bậc thứ ba, tại sao không thể vượt đến bậc thứ tư, thứ năm? Nếu bảo uy lực chỉ chừng này, thì người trèo thang lên một bậc, không thể lên bậc nữa, ví dụ này không chắc thật. Người có sức mạnh có thể bước lên bậc nữa, cũng có thể bước lên trăm bậc. Cho nên nói siêu vượt không đúng. Trong kinh chỉ nói khi Đức Phật vào Niết-bàn thì vượt khỏi thuận nghịch mà nhập vào các thiền định. Kinh này cùng với chánh nghĩa trái nhau không tin nhận, tuy có nói như vậy nhưng nghĩa không phải. Vì sao? Vì nói hành giả đến định diệt tận chỉ thuận vào không cần năm pháp, nếu hành giả muốn đến thẳng diệt định, vậy thì không cần. Hoặc muốn thử nghiệp tâm mình ở trong thiền định, tự tại không thoái lui, cho nên thuận nghịch, xuất nhập, ra vào giống như người cỡi ngựa, tại trận đối địch thì không chạy vòng quanh, nếu muốn tập luyện trong lúc rảnh rỗi thì được. Hoặc nói bậc dưới chông gai không nên nhập vào đấy, không thể vì địa dưới sau đó trội hơn liền vào cho là chỗ hành đạo của hành giả. Nếu nói người lớn không ưa thích sự đùa giỡn của trẻ con, hoặc do nhân duyên phải làm cho trẻ con vui đùa, như người đạo diễn phải múa trọn cả ngày, chứ không phải sở thích ưa dạy tập luyện. Như vậy Thánh nhân vượt qua thuận nghịch ra vào các định, nhằm thị hiện cho trời người và các thần tiên biết năng lực tự tại trong thiền định. Khi Đức Phật nhập Niết-bàn, nhằm muốn đem thiền định thâm diệu huân tập tu sửa như ngọc Xá-lợi, tự tại ra vào vượt lên thuận nghịch. Lại người thấy Đức Phật khi nhập vào Niết-bàn Vô dư thì nhằm chán tất cả pháp hữu vi, cho nên Đức Phật thị hiện trân trọng yêu quý pháp này. Ông nói Kinh này trái với nghĩa chánh, việc ấy không phải thế. Ông nói tại sao không thể vượt đến bậc thứ tư. Trong Bồ-tát tạng nói tướng siêu vượt từ thiền thứ nhất xuất ra nhập vào định diệt tận, từ diệt tận định xuất ra đi vào trong tán tâm, nhờ tâm lực mạnh mẽ nên mới như vậy.
